

ЗОРНИЦА.

ЕВАНГЕЛСКО
ПЕРИОДИЧЕСКО
СПИСАНИЕ.

ГОД. 6.

ЦАРИГРАДЪ, МАЙ 1870.

БРОЙ 5.

ЗЕМЛЕДѢЛЧЕСКИЙ ЖИВОТЬ.

Кой животъ е по веселъ, по чисто-правенъ, и по независимъ отъ животъ-тъ на земледѣлецъ-тъ? Кое заниманіе е по полезно отъ това чръзъ което ся произ-вожда храна-та която е потрѣбна за опазваніе-то на животъ-тъ? Кое художество е най необходимо нужно на обществото? Не е ли това което ни дава хлѣбъ?

Богатство-то на всяко царство въ земѣ-тъ е. Не въ рждници-тъ му, но въ нива-та му. Мишцытъ на всякой народъ сѣ земледѣлческы-тъ му класове, и степень-тъ на просвѣщеніе-то на всякой народъ познава ся отъ състояние-то на земледѣлцы-тъ. Въ единъ народъ дѣто щомъ ся научи единъ земледѣлецъ да чете и да пише, и той напуска това благородно заниманіе (земледѣліе-то) оставя бащини-тъ си нива и при-бѣгва въ градъ-тъ да стане гражданинъ, съ идеѣ-тъ че на чловѣка който знае да чете и да пише не подобава да кара волове и да слѣдва земледѣліе-то, тойзи народъ нѣма никога да постигне да ся прибори между просвѣтени-тъ народы.

Но гдѣто виждамы земледѣлецъ-тъ, ако и да е не снабденъ съ нѣкои высокы науки, поне знае да чете и да пише, чете вѣстници-тъ, има нѣкое понятіе отъ що ся

върши, въ свѣтъ-тъ, размышлява и разсжда за себе си: тамъ е другъ животъ и другъ народъ. Такъви единъ земледѣлецъ като спечели малко пары съ трудъ-тъ си не гы зарава въ земѣ-тъ, но гледа какъ може съ тѣхъ да прави домочадіе-то си по спокойни, да разшири и украси работъ-тъ си и да бѣде по-

лезенъ на съѣды-тъ си и на народъ-тъ си. Не купува той винопродавниѣж (механе) съ пары-тъ си за да направи заражъ и вѣчнѣж пагубѣж на себе си и на други-тъ чрѣзъ продаваніе-то на лъжи-тъ, крамолы-тъ, болести-тъ, раны-тъ и разбиени-тъ главы които кыпнаватъ и извиратъ готови изъ прѣварителный-тъ казанъ. Той ся не възползува отъ пары-тъ си и отъ знаяніе-то си да сѣди въ кѣщи и да пуши чибукъ-тъ си и да на-кара по прости-тъ да му работятъ бесплатно (*бадхава*), но ся труди и съ думы-тъ си, съ примѣръ-тъ си и съ пары-тъ си за тѣхно-то образование.

Той гледа да поправи и поразшири кѣшъ-тъ си, за да не спятъ дѣца-та му долу на земѣ-тъ и да боледуватъ отъ трѣскъ-тъ, и ся старае да направи домъ-тъ си толкозъ спокоенъ и добръ устроенъ щото дѣца-та му като пораснуватъ ще ся привличатъ къмъ бащиный-тъ домъ като най пріятно-то мѣсто. Той гледа да има добри плевници и обори (ахъри) за добытци-тъ си. Коля-та му сѣжъ най добры-тъ; волове-тъ му, коніе-тъ му, овци-тъ, свиіе-тъ, даже и кокошки-тъ му сѣжъ отъ най избранный-тъ родъ.

Въ дъждовно врѣме когато вѣнъ ся не работи виждамы го не въ дюкенъ-тъ но въ дворъ-тъ си подъ единъ покровъ нарочно направенъ за това дѣто има огнище, духало, наковалня, чукове, тріони и пр. и той работи тамъ съ сынове-тъ си или съ наемници-тъ си работници да поправи нѣщо счупено, или да нагласи макыжъ за вършѣваніе, или да направи нѣкакеи *долмы* или друго потрѣбно нѣщо за кѣшъ-тъ си или за по сиромасы-тъ и по прости-тъ си съѣды.

Въчеръ-тъ ако му дойдете на гостѣ ще намѣрите домочадіе-то му събрано около кандило-то; майка-та шіе дрѣхъ или плѣте чорapi или прѣде, така и дъщері-тъ ся занимаватъ съ нѣкое полезно заниманіе, и баща-та, или единъ отъ сынове-тъ или пакъ една дъщеря прочита съ гласъ отъ най новыи-тъ вѣстникъ или отъ нѣкоіжъ нравоучителъж и полезнѣж книжъ. Ако вечерѣте съ тѣхъ може да ви не даватъ много отъ тѣзи сладкы и искусственно съставени ястія които ся слагатъ прѣдъ милионеры-тъ които като не работятъ съ тѣло-то трѣбва имъ нѣ-

що да погадаличка небце-то имъ и подбуди охотъ, но ако сте *гладни*, ще намѣрите таквызи здравы, и вкусны яденія отъ които и царъ-тъ не бы ся отвѣржалъ.

Читателю! искашь ли това да бѣде и портретъ-тъ на Българинъ-тъ земледѣлецъ? Прочети що писахмы въ първый-тъ и второй-тъ брой отъ Зорницъ-тъ относително на тойзи прѣдметъ. Улови тойзи планъ който тамъ прѣдложихмы или другъ по добръ планъ ако можешъ да го намѣришь. Не дѣй мысли че отъ сегашны-тъ селяни не ставатъ таквызи земледѣлци. Добръ матеріалъ има доволно и въ сегашны-тъ земледѣлци но *суровъ* е и иска обработваніе. Подъ тозъ калпакъ що носи селянинъ-тъ има глава не толкозъ дебела колкото нѣкои си мыслятъ. Подъ този кожухъ бие едно сърдце което усѣща и обыча право-то и полезно-то когато му ся то открыва. Не дѣй прѣзира опынци-тъ (царвулы-тъ) му. Улови го като братъ за рѣжъ-тъ му уяченъ-тъ и задебелѣлъ-тъ отъ честный-тъ му трудъ, и потруди ся да го поучавашъ и да го просвѣтишь, и бѣди увѣренъ че споредъ както ся възвыси и ще ся просвѣти всичкый-тъ Българскый народъ.

ПѢТЕШЕСТВІЕ ВЪТРѢ ВЪ КѢЩИ.

Отдѣленіе Второ.

(Послѣдованіе отъ брой 4-ый)

Дребна-та новородена животинка най напрѣдъ останува за малко врѣме бездвижна въ топлы-тъ слънечны зары; полѣтъ опытва крыла-та си. Широкий-тъ свѣтъ ся простира прѣдъ неіжъ и тя трѣгва на едно открывателно пѣтешествіе за да открыва и да ся научи новы нѣща чрѣзъ помощъ-тъ не само на очи-тъ си но още и съ *осязателкы-тъ* си (*). Тѣзи тѣнкы осязателны орудія които окрашаватъ главъ-тъ ѣ, несумнѣно дадени ѣ сѣ отъ Създателя за да пріима чрѣзъ тѣхъ усѣщаніе-го на обонаніе-то и на слышаніе-то. Знаемъ че муха-та мириши и слуша, но ухо нѣма и носъ нѣма освѣнъ тѣзи осязателкы.

Наша-та муха слѣдува пѣтешествіе-

*) За тѣкы-тъ рокове на насѣкомы-тъ, *антене* ты выкатъ Европейцы-тъ, не знаемъ другъ по способъ думъ Българскъ отъ *осязателкы*, понеже чрѣзъ тѣхъ осязаватъ, и търсятъ хранъ-тъ си.

то си, тя влѣзва въ къщѣ-тъ и тамъ на-мѣрва голѣмо множество сродници, но невѣзможно е за нея да узнае до кой степенъ сродство сѣ тѣ защото нито една отъ тѣхъ не е познала ни бащѣ си нито майкѣ си.

Единъ ученъ природоиспытателъ е казалъ че всичко-то множество мухы кои то при свѣршваніе-то на лѣто-то изпълняватъ къщѣ-та и ахъры-тѣ, може да сѣ произлѣзли отъ единъ или двѣ само мухы. Защото, казалъ той, трѣба само единъ мѣсець врѣме за една ларва или млада муха да дойде въ състояніе сама да сноси яйца. Да речемъ сега че къмъ край-тъ на мѣсеца Априлія една муха е снесла 80 яйца (по нѣкога сноси и повече) до Юнія отъ тѣзи 80 яйца ставатъ 80 съвършенни ларвы; като ся смѣтатъ половина-та мѣжско и половина-та женско до мѣсеца Септемврія ще стигнатъ до число-то на два милиона мухы, и ако ся продължи хубаво-то врѣме още единъ мѣсець, смѣтка-та става до осемъ милиона. Така отъ единъ мухѣ бы ся породили доволно за да покрыватъ като сѣ чернѣ облакѣ всичко въ къщѣ-тъ ако нѣмаше врагове както онѣзи които описамы.

Тази е едничка-та муха която е избѣгнала отъ тѣзи врагове и отъ зимѣ-тъ. Да туримъ прѣдъ нея на трѣпезѣтъ малко захарь. Тя скоро ѣ заблѣзва и приближава, та намокрюва захарь-тъ сѣ толумба-тъ си и като ся стопява малко тя захваща да сучи. Тази нейна толумба е едно много любопытно нѣщо. Отваря ся или распуца ся като габѣ; по срѣдѣ-тъ е като пришига и има рѣбѣ, а на долнѣй-тъ край има двѣ малкы стебла исправени които ся выкатъ *палты*, малкы спомагателны оръдія на вкусаніе и на осязаніе. Муха-та не може отъ друго да ся храни освѣнъ отъ жидкаво-то или мокро-то.

Учени-тѣ най много гледатъ крыла-та на мухы-тѣ защото споредъ тѣхъ ся познаватъ най лесно различни-тѣ видове мухы отъ които има най малко тридесетъ хиляды различни. Особно заблѣзватъ въ простѣ-тъ показнѣ мухѣ тѣкы-тѣ жили, които крѣстосватъ напрѣки и ся възвращатъ сѣ острѣ жгълъ за да ся сливатъ на крайтъ на крыло-то.

Наша-та муха като ся наяде, прави

сега *тоалетъ* си; дига космати-тѣ си крачки и помета или очисти сѣ тѣхъ крыла-та си за да не остане нито най малко-то пращецъ. Крыла-та които на голо то око (т. е. безъ микроскопъ като ги гледа нѣкой) сѣ прозрачни и гладкы, но и тѣ сѣ покрывати сѣ една тѣкѣ перушинѣ.

Додѣ гледамы различни-тѣ, шарове на малкѣ-тъ си пріятелкѣ, жълточернѣ-тъ ѣ главѣ, гърбѣ-тъ ѣ сѣ черны и синвы прѣчкы, тя отива по трѣпезѣтъ та ся покачва на стѣкленѣ-тъ ми чашѣ сѣ сѣ щѣ-тъ лесниѣ сѣ които ходи на равни-тъ трѣпезѣ. Това какъ става? Микроскопъ-тъ ще ни тѣкува тѣзи тайнѣ, ако сѣ него испытаны нозѣ-тѣ на тѣзи животинкѣ. Колкото е неприятно намъ да видимъ единъ мухѣ да плува въ млѣко-то ни или въ супѣ-тъ ни, или да ся разхожда по носѣ-тъ ни, толкози пріятно ни става като испытаны кракѣ-тъ ѣ подѣ микроскопъ-тъ. Край-тъ на ногѣ-тъ има двѣ нокты кривы които ѣ помагатъ да ся закрѣпи до тѣла-та връхъ които ходи и подѣ тѣзи нокты има двѣ мекы кожи които издаватъ единъ лѣпливѣ житкость и които чрѣзъ изважданіе-то на въздухъ-тъ отъ долу и тежинѣ-тъ на въздухъ-тъ отъ горѣ, ся залѣпватъ за какво да е нѣщо, сѣщо като роговетѣ или чашкы-тѣ които ся употребяватъ за кръвопущаніе-то. Така муха-та ходи сѣ главѣ на долу и крака-та до таванѣ-тъ безъ страхъ и безъ опасность.

Вѣзможно было за насъ да стоимъ много врѣме до като изгледамы всичко което е любопытно и поучително въ малкѣ-тъ ни мухѣ. Ако гледамы чудесно-то ватрѣшно устроеніе на тѣло-то ѣ, обикаляніе-то на кръвѣ-тъ ѣ, която е водна и безъ краскѣ; рыбицы-тѣ ѣ и перви-тѣ ѣ, начинѣ-тъ на дыханіе-то ѣ, щото тази ничтожна муха ни става като едно чудо и много пѣти по-сѣвършенна отъ всички-тѣ най-удивителны дѣла челоуѣческы.

Мухы тѣ когато ставатъ много не сѣ за търпяваніе; но до единъ степенъ търпятъ ся, и тази наша осамотена муха може да стане като играчка за дѣца-та или може да залѣгва и да утѣшава уединенѣй-тъ запренъ въ тѣсенѣ-тъ му станчкѣ въ тъмниѣ-тъ.

(Смѣдува)

СЛОВА ЗА ДЪЦА-ТА.

Слово второ.

(Продължение отъ брой четвъртый.)

*Второ-то нѣщо което придобива-
мы когато прѣтърпяваме искушеніе е*
СТОЙНОСТЬ.

Това е за насъ едно благословеніе. Знаеме че когато ся опитало едно нѣщо че по-много струва това нѣщо или по-голъма цѣна има отъ неопытано-то. Ето два бастуна; единъ-тъ е много украсенъ съ златъ топка отъ горѣ; дърво-то е чисто и свѣтло. Тойзи бастунъ, ученици-тъ ми дадохъ ми го за споменъ, и азъ за това много го уцѣнявамъ. Но не съмъ го опиталъ още. Ако бы мя нападнѣло нѣкое люто куче и трѣбаше добръ да го ударѣмъ, незнамъ да ли бы ся прѣчупилъ бастунъ-тъ ми или не. Страхъ мя бы было да ся увѣрихъ на него. Но имамъ другъ единъ бастунъ. Съвсѣмъ простъ ся види но *опиталъ съмъ го* и облѣгамъ ся на него безъ страхъ. Единъжъ като патувахъ съ кола тойзи бастунъ паднѣ отъ рѣжъ-тъ ми и ся закачи въ тѣркало-то на кола-та. Рѣкохъ въ себе си «Свърши ся бастунъ-тъ ми; безъ друго ще бѣде счупенъ на парчета.» Спрѣхъ кола-та, та скочихъ долу и прибрахъ бастунъ-тъ си. Нищо не бѣ му станѣло. Щомъ го откачихъ отъ тѣркало-то което бѣ го пригнѣло и прикривило, отпуснѣмъ ся право както напредъ. Наистинѣ по-добръ бѣше отъ колкото напредъ; защото *опитанъ бѣше*. И сега ако щѣхъ да избѣжъ бастунъ съ който да ся бранихъ отъ нѣкое зло куче, щѣхъ да земѣмъ тойзи простый-тъ но опитанъ бастунъ. Ако искахъ за *салтанатъ* бастунъ, щѣхъ да земѣмъ хубавый-тъ съсъ златъ-тъмъ дръжжъ.

Когато събиратъ войны за бой, най-напредъ зематъ тѣзи които сѣ *видѣли огнь*, което ще каже онѣзи които сѣ стояли на испытъ на военно-то поле срѣщу топове-тъ и пушкы-тъ: Таквызи струватъ повече, иматъ повече стойность защото сѣ *опитани*.

Прѣвѣсходенъ единъ примѣръ отъ полъжъ-тъмъ и новъ-тъмъ стойность, която ся добыва чрѣзь испити, вижда ся въ умножаваніе-то на цѣна-тъмъ което става когато просто желѣзо ся прѣтваря на стомена (челикъ.) Да земемъ, да речемъ десетъ драма просто желѣзо. Струва, ка-

жи, двадесетъ пары. Сега нека ся направи това желѣзо на челикъ. Турятъ го въ много силенъ огнь и послѣ го чукатъ съ голѣмы чукове. Каквото сѣ огнь-тъ и чукове-тъ за желѣзо, таквъзъ бива искушеніе-то и испитъ-тъ за насъ. Свято-то Писаніе сравнява тѣзи испиты съ *горнило* въ което ся прѣтопяваме. Добро е за желѣзо-то да ся тури въ огнь-тъ, и да ся чука съ чукове-тъ, защото чрѣзь това ся прѣтваря на челикъ и цѣна-та му става по-голъма. И намъ е добро както прѣтърпяваме испити, защото ставаме по-добри. Умножава ся *стойность-та* ни. Десетъ драма желѣзо като ся обърне на чистъ челикъ струва отъ злато повече, защото отъ него може да ся направятъ три хыляды пружина (земберечи) за часовници, които ся даватъ по четиридесетъ гроша, и цѣна-та така ся покачува отъ двадесетъ пары до 120, 000 грошове. Умножава ся стойность-та чрѣзь тѣзи испиты и това обработваніе 240,000 пѣти. Така и съсъ насъ; испити-тъ ако и да сѣ тежки, пакъ слѣдствія-та имъ сѣ блажени защото чрѣзь тѣхъ добываеме новъ стойность.

Трете-то нѣщо което спечелваме чрѣзь испити е *почетъ*.

Богъ е свързалъ нѣкои нѣща толкозъ здраво наедно щото никакъ ся нераздѣляватъ. Ако стоимъ дѣто грѣе слънце-то, тѣло-то ни ще прави сѣнкъ на земѣ-тъмъ. Ако туримъ пѣръстъ-тъ си на огнь-тъ ще пари. Богъ е свързалъ тѣзи наедно. Така и Богъ е свързалъ почетъ съ ипротивостояніе на искушеніе-то, и срамотъ и безчестіе съ противно-то и тѣзи нѣща никой неможе да ги раздѣли. На това ще ви дамъ само единъ примѣръ отъ животъ-тъ на едно добро момче.

Въ едно селско училище въ Англіѣ имало едно врѣме двама ученика на които имена-та были Хартли и Джемсонъ. Хартли былъ новъ ученикъ; баща му былъ почтенъ человекъ но не много богатъ. Събудено и благонравно едно момче былъ тойзи Хартли. Други-тъ момчета были най-много отъ богаты родители. Единъ сутринъ нѣколцима отъ тѣхъ като вървели на училище-то видѣли Хартли че излѣзълъ напредъ имъ и каралъ еднѣмъ кравъ до еднѣмъ ливадъ що имало малко нататѣкъ отъ училище-то. Хей! Чуешъ ли Хартли? — выкали момчета-та,

“Какъ продавашъ млѣко-то? Съ какво хранишъ крава-тъ си? И съ други таквыи подсмивателны изыканія го докачили.

Хартли ся усмыхналъ пріятелскы и като имъ помахалъ съ рѣжъ за поздравленіе, заминналъ безъ да продума рѣчь. Вкаралъ крава-тъ въ ливадъ-тъ, затворилъ вратникъ-тъ на плѣтъ-тъ за да не може да излѣзе, и тогазы отишелъ на училище-то да си каже уроцы-тъ. Въ черъ-та пакъ отишелъ, та испусналъ крава-тъ и ѣжъ закаралъ нѣдѣ по момчета-та незнайли кѣдѣ. Така слѣдвалъ той двѣ три недѣли. Това направило голѣмо зачудваніе между момчета-та. Тѣ знаели че на Хартли баща му нѣмалъ крава и понеже Хартли нерачилъ да имъ разясни тѣзи работъ, останѣла енда причина на много загадваніе и чуденіе. По много-то отъ тѣзи момчета были глупавы малоумны които иматъ като срамота челоуѣкъ *да работи* въ нѣщо, и тѣй всякавы присмивки и шегы правили врѣхъ Хартли и крава-тъ му.

Много нѣти го пытали “Хартли, какво прави крава-та? Какъ ся поминува мачка-та? Кой ти купи тѣзы бутуши които носишь?,” Единъ день Джемсонъ единъ отъ ученици-тъ му реклъ: “Види ся, Хартли, чи баща ти иска да тя прави млѣкаръ. Ако станешъ млѣкаръ гледай добръ като измывашъ сѣдове-тъ да не оставишь много вода вътрѣ,” Момчета-та всички ся смѣяли съ това, но Хартли ся не сѣрдилъ никакъ, а отговорилъ. “Небойте ся. Ако съмъ способенъ да станѣ млѣкаръ, ще давамъ чисто млѣко и съ пѣнѣмъ мѣрка.”

На другый-тъ день станѣло испытаніе на училище-то. Мнозина господіе и господжи отъ градъ-тъ присѣдствували да слушатъ испытаніе-то и да гледатъ раздаваніе-то на награды-тъ. Хартли и Джемсонъ двама-та пріели награды за щото ся отличили въ уроцы-тъ си. Слѣдъ раздаваніе-то на награды-тъ, управитель-тъ реклъ че имало още една награда единъ златенъ *Медайлъ* (отъ злато нишанъ) който твърдѣ редко ся е давало за щото редко ся е намѣрвалъ кой да бѣде достоинъ за него. Награда была не за науки но за *храбрость* (героизмъ.) Прѣдшій-тъ който былъ пріелъ тойзи медайлъ былъ младый-тъ Манеръ който

прѣди три години ся е хвърлилъ въ вода-тъ, та избавилъ животъ-тъ на едно слѣпо момиченце съ примеждіе-то на свой животъ. “И сега,” реклъ той, “съ позволеніе отъ васъ господжи и господа искамъ да ви прикажъ единъ расказъ.

Прѣди нѣколко врѣме нѣколцина ученици отъ това училище были вѣтъ на поле-то и играили съ хвърчила-та си (очуртмы) да ги пуцатъ горѣ въ въздухъ-тъ. Едно сиромашко дѣте възсѣднѣло на конъ заминувало за воденица-тъ. Конъ-тъ ся е подплашилъ та хвърлилъ дѣте-то и толкозъ ся е поврѣдило то щото нѣколко недѣли лѣжало на одръ-тъ. Отъ момчета-та които играили и които были причина на злощастіе-то нито едно не отишло да подири повредено-то дѣте и да принесе нѣкакъжъ помощъ. Но единъ другъ ученикъ, не отъ тѣхъ, гледалъ случка-тъ. Той отишелъ да попыта за дѣте-то и ся научилъ че было внуце на една остарела вдовица женъ която имала за всичко-то си прѣпитаваніе, да продава млѣко-то отъ една много добръ крава на коюто была тя притежателка. Когато видѣла че дѣте-то ѣ го донесли ранено изывкала “Ахъ тежко ни, какво ще правимъ сега? за щото азъ съмъ стара и хрома и нѣма кой да гледа крава-тъ ни!

“Недѣйте ся грыжи майчо,” реклъ ученикъ-тъ. Азъ самъ ще нагледамъ крава-тъ ви до като оздравя дѣте-то.” Богъ да тя възнагради за добринъ-тъ ти,” рекла стара-та съ сълзи. Но благодѣтелство-то на тойзи ученикъ не ся е ограничило до тамъ. На старъ-тъ трѣбало и пары за да купи цѣрове за болно то. Ученикъ-тъ казалъ; имамъ малко пары които майка ми дѣде ми за да си купишь едни обувки но може безъ тѣхъ да потраѣхъ малко врѣме.” Стара-та рекла, Не, не, то не бѣва никакъ, но виждѣ тука има едни тежки бутушы които купишь за Хенри, и той не може сега да ги носи. Ако може да ги продамъ за колкото дадохъ можемъ съ пары добръ да приминуваме.”

Ученикъ-тъ ни купилъ бутуши-тъ и ако и да сѣ были тешки и не хубави пакъ ги носи до сега.

Когато други-тъ момчета видѣли нашій-тъ герой че каралъ крава-тъ всякакъ му ся подгавряли. Особно ся присмива-

ли на голѣмы-тѣ му бутуши, по той съ весело сърдце, безъ да ся срамува или да ся крѣе слѣдувалъ да изпълнява длъжностъ-тѣ си. Присмѣхы-тѣ и шегы-тѣ и подгавренія-та отъ другари-тѣ были едно силно искушеніе на него, но той противостоялъ на искушеніе-то. Постоянствуваъ да кара кравѣ-тѣ и да носи бутуши-тѣ защото убѣденъ былъ че въ това той право струвалъ. Той не обадилъ на други-тѣ причинѣ-тѣ защо правилъ тѣй, защото това бы ся видѣло като самохваленіе. Не приѣмалъ присмѣхъ-тѣ имѣ защото зналъ че лъжлива гордостъ и лъжливъ срамъ было което ги накарало да го считать срамотно нѣщо да ся занимава нѣкой съ нѣкое честно занимање. Азъ само вчера ся научихъ за тѣзи исторіѣ.»

«И сега господжи и господіе ващъ пытамъ да ли нѣма въ поведеніе-то на тогози ученика истинскый героизмъ, истинска правственна храбрость? Да ся не крыешъ тамъ Хартли, въ кѣтъ-тѣ. Не си ся убоаялъ отъ укоръ и отъ присмѣхъ; трѣба сега да потърпишь като тя позавалаямы. Я излѣзъ, Якове Хартли, и ела насамъ, тѣзи господжи и господа да гледатъ твое-то честно лице!»

Хартли ся позачервилъ като трапдафилъ, па станѣлъ отъ мѣсто-то си и излѣзълъ прѣдъ управитель-тѣ, и всичкы-тѣ изывкали съ высокъ гласъ за одобряваніе-то на героическо-то му поведеніе. Господжи-тѣ ся исправили та махали съ кърпы-тѣ си. Старци-тѣ обрѣсали сълзы отъ очи-тѣ си, и млади-тѣ рѣкоплексаки и изывкали три пѣти «Хузаа! да живѣе Яковъ Хартли!»

Въ тойзи часъ тѣзи тежки бутуши на нозѣ-тѣ му были по-свѣтло украшеніе отъ най-славный-тѣ вѣнецъ що бы можли да наложатъ на главѣ-тѣ му. Управитель-тѣ окачилъ панделкѣ-тѣ на кой-то бѣ вързанъ златный-тѣ медайлъ у шѣи-тѣ му като знакъ на почестъ защото противостоялъ на искушеніе-то и постоянноствуваъ въ право-то. «Блаженъ е онзи чловѣкъ който прѣтърпява искушеніе.» Кой сж три-тѣ нѣща за които говорихмы и казахмы че ся спечелятъ когато прѣтърпявамы искушеніе и че съ тѣхъ ставамы блажены? Първо-то е *сила* второ-то е *стойностъ*, и трето-то е *почестъ*.

И сега млади мои пріятели недѣйте забравя че всякой день и въ всяко мѣсто трѣба да сръщаме искушенія и испытѣ. Додѣ смы на тозъ свѣтъ не можете да ги убѣгнете. Ако ся научите сега да имъ ся противите ще станете блажени. Всякой день ще растете въ силѣ, въ стойностъ и въ почестъ. Но отъ себе си не можете това да правите. Трѣба да ся молитѣ на Исуса Христа за помощъ. Той като ви помага работа-та лесно ся извършва. Той самъ прѣтърпѣ искушеніе като бѣше на този свѣтъ. Той знае да ни помага. Молѣте ся редовно, постоянно, ревностно и искренно на Него, и безъ друго ще получите онова блаженство, което е обѣщано на онѣзи които прѣтърпяватъ искушеніе.

ПЪРВО ВИЖДАНІЕ НА БѢЛЪ ЧЛОВѢКЪ.

Единъ дързостливи пѣтеходци въ пѣтеходства-та си въ Африкѣ стигнахли единъ день въ едно варварско и грубо село което ся състояло отъ колибы които имали видъ на званецъ или на кюлавъ и направены отъ дебелы вѣйки.

Тутакси като чули за дохожданіе-то имъ, селяны тѣ заобыколили ги и ся чудили и дивили на бѣлы-тѣ имъ кожи.

Единъ отъ множество-то, който ся виждалъ да е началникъ, направилъ съ бѣлѣзы да разумѣхтъ че желаюъ да го слѣдуватъ, и тѣй като вървѣлъ той прѣдъ тѣхъ завелъ ги прѣдъ царь-тѣ или началникъ-тѣ на колѣно-то имъ.

Той сѣдѣлъ на рогоскѣ посланѣ на земѣ-тѣ и макаръ че държалъ полузатворены очи-тѣ си, хвърлялъ събъ всичко туй отъ врѣме на врѣме косвенны и любопытны погледы къмъ тѣзи прѣдъ него прѣчудны чловѣчески образы. Като възблагодарилъ довольно любопытство-то си; заповѣдалъ да имъ дадѣтъ виталницѣ (конакъ), да ся успокоятъ, и слѣдъ малко да имъ сложатъ яденіе което състояло отъ кокошкы и другы птицы сготвенны съ оризъ и насыпаны въ дървены паницы. Освѣнъ тѣзи гостбы прѣдложили имъ и прѣжены бананы и вино направено отъ финицы (фурмы), щото пѣтеходци-тѣ начинили да мислятъ благополучны себе си, че Божій-тѣ промыслъ ги завелъ на онѣзъ странѣ,

Като сложили тѣзи гостбы на рогоскѣ-тѣ, защо-то трѣпезы нѣмало въ о-

нѣзъ дивацы, поканили госты-тѣ да сѣднѣтъ, насѣдали нѣкои и отъ туземцы-тѣ. И туземцы-тѣ по обычай-тѣ на всичкыѣ дивацы начинѣли да заглибѣтъ пѣрсты-тѣ си въ паницы-тѣ и да земѣтъ що имѣ харесвало; а видѣло имѣ ся много странно, като видѣли бѣлы-тѣ свои госты да изваждѣтъ изъ поясы-тѣ си дръвены лѣжицы и да ядѣтъ съ тѣхъ.

Слѣдъ обѣдъ-тѣ единый-тѣ отъ пѣтеходцы-тѣ показѣлъ часовникъ-тѣ си на единого отъ началницы-тѣ, който щомъ го чулъ че бѣе тикъ, тикъ, тикъ, и видѣлъ показатель-тѣ на минуты-тѣ че ся движи, не смѣялъ да го похване и доста ся устрашилъ отъ онова бездушно нѣщо.

Въ едно отъ много-то си отиванія при царь-тѣ, пѣтеходцы-тѣ намѣрили царь-тѣ сѣднѣлъ на възглавници и обыколенъ отъ жены-тѣ си. Злощастны-тѣ онѣзи сѣзданія, стояли полуголы задъ царь-тѣ и гледѣли странно-тѣ съ почудваніе и удивленіе: напоследкъ по млада-та отъ тѣхъ дързнула да приближи при единый-тѣ и съ край-тѣ на пѣрстъ-тѣ си да досегне рѣжъ-тѣ му, може бы да види да ли е кожа-та му вапсана; но като ся увѣрила че бѣла-та краска была естественна, оттеглила рѣжъ-тѣ си и ся изназидала на диръ растреперана, щото направила другы-тѣ да ся изсмѣжѣтъ съ высокъ гласъ: за туй Негово Величество ся огорчилъ много.

Много малцина знаѣтъ, или можѣтъ да си въобразѣтъ колко дивы и варвари сѣдни отъ племена-та въ Африкѣ, но Христіанинъ-тѣ священнопроповѣдникъ често ся намира да отиде въ таквызъ и съ тѣхъ да живѣе.

Освѣтъ другы-тѣ добришы, които тѣзи благочестиви раби Христови жертвувѣтъ, като з. п. отечество, роднины, пріатели, просвѣщеніе, почивкы, понуждени сѣ да ся трудѣтъ за да научѣтъ онѣзи дивы на Христіанство, да научѣтъ языкъ-тѣ имѣ и не редко и да го образувѣтъ, за да ся прѣведе на него Свято-то Писаніе; да надвѣжѣтъ на всичкы-тѣ прѣдубѣжденія противъ тѣхъ и противъ посланичество-то имѣ: да придобѣжѣтъ любовь-тѣ имѣ; да тѣрпятъ невѣжество-то имѣ, и съ тѣрпѣніе и постоянны старанія да ги доведѣтъ въ познаніе Бо-

жіе и въ познаніе на Сына Му Исуса Христа.

Любовь-та имѣ къму Исуса Христа е причина-та която ги прави да подлагѣтъ себе си на толкозъ жертвы и толкозъ трудове. Колко признателни трѣбва да смѣны чѣ живѣемъ въ Христіанскѣ земѣ, дѣто можемъ да имамы Евангеліе-то Христово и да ся наслаждаваемы въ приснозелены-тѣ ливады на неговы-тѣ ученія и истины.

ДОМАШНЫ РЕЦЕТИ.

Опизваніе-то на нозѣ-тѣ. Много челоуѣци сѣ немарливи къмто прилично-то опазваніе на нозѣ-тѣ. Най-голѣмы-тѣ пороси отъ всичкото тѣло ся намѣрватъ въ плѣсны-тѣ (табани-тѣ) на нозѣ-тѣ, и прѣзъ тѣхъ става едно непрѣстанно испареніе което исхвърля нечистотѣ-тѣ отъ тѣло-то. Чорапи-тѣ ако ся носѣтъ много врѣме безъ промѣняваніе и безъ да ся мѣнѣтъ нозѣ-тѣ, напѣлнуватъ ся отъ тѣжъ гнусотѣ, и не само че става много отвратително поради лошѣ-тѣ миризмѣ, но, и което е по-зло, тази гнусота ся попива прѣзъ тѣзи дупкы въ кожѣ-тѣ на нозѣ-тѣ и ся зема пакъ въ крѣвь-тѣ и ся распраща прѣзъ всичкото тѣло на челоуѣка, и така става причина на много лоши слѣдствія за здравіе-то и за спокойствіе-то ни. За спокойствіе-то на другы-тѣ, трѣба нозѣ-тѣ ни често да ся мѣжѣтъ и чорапи-тѣ често да ся промѣняватъ.

Опытаніе-то на яйца-та. За да опитѣте яйца да ли сѣ прѣсны, Турѣте ги въ водѣ. Ако сѣ добры непрѣмѣнно ще стоятъ въ водѣ-тѣ съ дебело-то на горѣ и тѣнко-то на долу.

МАТИМАТИЧЕСКЫ ВЪПРОСИ.

2. Единъ челоуѣкъ има за продавъ два коня и едно сѣдло. Сѣдло-то по причинѣ на нѣкои златны украшенія има скѣпѣ цѣнѣ и струва петдесетъ лиры. Това сѣдло ако ся тури на първый-тѣ конь, то цѣна-та за конь-тѣ и сѣдло-то бѣва два ката колкото цѣна-та на второй-тѣ конь. Но ако ся тури сѣдло-то на второй-тѣ конь тогава за конь-тѣ и сѣдло-то цѣна-та е три ката отъ колкото цѣна-та на първый-тѣ конь. Пыта ся за цѣны-тѣ на два-та коня.

3. Рыба ся е удовила, на койѣта глава-та тежила 15 омы, опашка-та ѣ тежила колкото глава-та и една шеста часть отъ снажъ-

тж ѝ, а снага-та тегнѣла колкото глава-та и опашка-та наедно. Пыта ся, колко окы е тегнѣла цѣла-та рыба?

(Горны-тъ два въпроса твърдѣ лесно ся рѣшаватъ чрѣзъ Алгебрѣ, но давамы гы тука за рѣшаване чрѣзъ Аритметически правила, и така гы прѣпорѣчвамы на млади-тъ си прѣатели, който обычатъ да ся упражняватъ въ тѣзи толкозѣ полезна наукѣ.)

Затъмненіе. Когато земя-та влиза между слънце-то и лунѣ-тѣ, тогава луна-та ся затъмнява. Така и когато свѣтъ-тъ влиза между Бога и християны-тъ, тогава свѣтлина-та на Божіе-то лице не свѣти вече на души-тъ имѣ.

КНИГЫ. Книгы сѣ учители тѣ които поучаватъ безъ бой, безъ роптаніе, безъ гнѣвъ и безъ заплатѣ. Ако гы поощаваши не спятъ, ако гы търсиши не ся-крыятъ, ако събрѣкваши не тя гълчатъ, ако си не вѣждѣ не ти ся присмиватъ.

ЧИСТЪ ВОЗДУХЪ

Единъ Американецъ описва въздухъ-тъ на Персіѣ чѣ е толкозѣ чистъ и свѣтелъ, щото планина-та Араратъ ся види добръ въ растояніе 200 миля.

Той самъ извѣстява чѣ можалъ да види съ голо око луны-тъ на Юпитера и на Сатурна. Тѣзи луны не ся виждатъ на друго мѣсто безъ телескопъ.

СТИХОТВОРЕНІЕ.

УЧИ СЯ БЪЛГАРСКИЙ НАРОДЕ!

1 Достигнѣ днесъ честито врѣме
И зарадъ Българский народъ
Наукѣ свѣтлый даръ да земе;
Отъ всички най-избранъ имотъ.

2 Съсѣ рѣвность вече ся стараѣтъ
Успѣхы да получаютъ вси
За този даръ ся разговарѣтъ
На вредъ по всички-тъ страны,

3 Добръ, добръ, любезны чада;
На всички ревность да пламти
Съсѣ радость днесъ на всякъ ся пада
На тойзи изворъ да върви.

4 Да черпи тамъ добры свѣты,
Добъръ характеръ, сладкъ плодъ
Гдѣ всички тамъ сѣ днесъ прѣты
Да просвѣщаватъ свой животъ.

5 Прѣкраснѣ има тамъ надѣждѣ
Свѣтливъ е пѣтъ-тъ въ тѣзѣ странѣ;

И свѣтлѣ има тамъ одѣждѣ,
И най-прѣтиж-тѣ хранѣ.

6 Но молѣ слушайте съ разумность
Прѣискренный свѣтъ да дамъ,
За брѣзъ успѣхъ на чистѣ мѣдрость
Азъ нужно срѣдство казвамъ вамъ;

7 Желатель-тъ на всякъ мѣдрость
Не ще успѣе тѣй добръ,
До кѣтъ не махне се якъ дързость
Отъ себе всякъ порокъ и грѣхъ.

8 Вникни ты, брате прѣлюбезный,
Вѣвъ свой съставъ, и виждѣ ты тамъ
Чѣ всичкій-тъ ти даръ душевный
Не си можилъ да вложиши самъ.

9 Творецъ-тъ само нашъ всесилный
Е който всичко прави самъ
Освѣнь Създателъ-тъ всемирный
Не има другъ строитель намъ.

10 На Него само е възможно *)
Да просвѣщава тойзи даръ,
На никой другъ не е позволено.
Освѣнь Той самый Господаръ,

11 И тѣй ако ся ний противимъ
На Неговый Законъ прѣсвятъ
И никакъ пѣтъ-тъ Му недириимъ
Въ приврѣмный-тъ този свѣтъ;

12 Напрасно нашъ трудъ ще става
За мѣдрость и ученіе,
На всуе ще да търсимъ славъ
Напрѣдѣкъ въ просвѣщеніе.

13 Когато вѣрно ти послушаши
На Милостивый Богъ гласъ-тъ
Тогази само ще получиши
Наградѣ и успѣхъ въ трудъ-тъ.

14 На всякой ето срѣдство силно
Да земе славъ въ свой животъ
И то принася изобилно
Успѣхъ на всякъ единъ народъ.

Д. Х. Ив.

*) "Защо то безъ мене нищо не можете да сторите." Еван. Иоан. 15; 5.

*) Горны-тъ сладкозвучны и събудителны стихове сѣ съчиненіе отъ одного отъ почтенны-тъ наши настоятели, и на радо срдце гы виѣствамы за ползѣ-тѣ и за насърчваніе-то на неговы-тъ млади съотечественици. Ред. на З.

Въ печатницѣ-тѣ на А. Минасіана у
Джамлѣ-ханъ.